

Iz povijesti našeg ribarstva

Bavimo se već duži niz godina prikupljanjem podataka o povijesti istraživanja vršenih u našem Jadranu, posebno o povijesti istraživanja riba i ribarstva. Našim mnogim podacima koji nisu poznati široj javnosti. U istraživanju našeg Jadrana, sakupljanju materijala za zbirke u muzejima sudjelovali su ne samo zooolozi kojima je to bila i struka, već liječnici, pravnici, profesori i svećenici, naročito u XVIII, i XIX stoljeću. Jadran je zaokupljao znatijelju mnogih. Zbirke školjaka i drugih morskih organizama, herbariji morskih algi nalaze se razasuti u muzejima širom Evrope i naše zemlje, pa je vrijeme da to registriramo i da tako potvrdimo naše jadransko blago. Ne samo jadranska flora i fauna nego i jadransko ribarstvo bilo je u prošlosti dosta obradivano (vidi o tome i izdanja djela D'ERCO). Ove godine (1973) slavila se stogodišnjica ribarstvenog stručnjaka Petra LORINI-ja, pisca naše prve znanstvene knjige o ribarstvu, a isto tako ove godine slavimo i dvadesetpetgodišnjicu izlaza našeg časopisa »MORSKO RIBARSTVO«. Upravo taj jubilej našeg stručnog časopisa potaknuo nas je da prikažemo kakovo je bilo stanje u minulom vremenu.

Ribarstvo kao nauka relativno je vrlo mlada, iako je ribarstvo kao zanat jedan između najstarijih na svijetu (lov i ribolov). U prijašnjim vremenima u priobalnom dijelu ribe je bilo mnogo, a isto tako i u jezerima i rijekama, i nije vladala oskudica kao danas. Čovjek ribolovac lovio je ribu primitivnim alatima (osti, udica, mreža, vrša) koji se od vremena sojenica pa skoro sve do XIX st. nisu mijenjali. Današ je sve sasvim drugačije, pa iako je svjetska produkcija ribe u 1972. god. iznosila oko 50 milijuna tona, u našoj se zemlji osjeća nestašica ribe, ribarnice su slabo opskrbljene bijelom ribom (pridnim vrstama). Dobre je ribe sve manje. Razlozi tome su i prenapučenost i izlovljavanje priobalnog dijela mora, uz pojavu zagađivanja mora, stalni lov dinamitom (koji je zbog velike cijene ribi na tržištu ponovo preuzeo maha) itd.

Ali prilike (ili bolje neprilike) javljale su se i ranije. Ribari su osjećali da im nedostaje njihov list koji bi se borio za njihova prava, iznosio njihove nevolje. I tako je bivši »Zadružni savez« u Splitu pokrenuo 1925. g. naš prvi list: RIBAR, glasilo za podignuće morskog ribarstva.

Slatkovodno ribarstvo stajalo je mnogo bolje. Ono je još od 1894. imalo svoj: »Lovačko-ribarski glasnik« koji je izlazio u Zagrebu, a i taj povremeno donosio po neki članak iz problematike morskog ribarstva. Bilo je i drugih časopisa i novina, koje bi povremeno donijele članak iz »Morskog ribarstva«. Tako je u Dubrovniku izlazio časopis: »Naše more« u Splatu: »Jadranska straza« itd.

Međutim, tek lit »Ribar« možemo smatrati prvim. Izlazio je do 31. svibnja 1928. U svemu je izišlo: u 1925. g. 5 brojeva, u 1926. g. 12 brojeva, u 1927. g. 12 brojeva i u 1928. g. 5 brojeva. Ukupno je izišlo 34 broja. Urednik lista je kapetan Drago Mikasović (iako nije napisano).

List je izašao zapravo kao posljedica zaključka Prvog kongresa ribarskih zadruga koji je bio održan 1925. g. u Splitu. Taj kongres je ujedno bio i jedini ribarski kongres. Kasnije je bio održan: Ribarski sajam na kome su bile održane tzv. Ribarske konferencije. Neke smjernice ovog prvog kongresa upravo su u vezi s ovim prvim ribarskim listom. Išle su za tim da se proučava riblji fond u Jadranu, da se isti što bolje sačuva, da se popravi ekonomsko stanje ribara itd. Upravo na ovom prvom kongresu bilo je zaključeno da se poradi na osnivanju prvog biološkog zavoda na našem dijelu Jadrana, u Splitu. Ovo je važno istaći, budući se zbiva 1925. g. dakle dvije godine ranije od inicijativa naših akademija iz 1927. g. Ribarska je praksa osjetila što bi za nju značila jedna naučna ustanova koja bi studirala probleme jadranskog ribarstva (Rovinjski zavod, kao talijansko-njemački institut, bio je tada pod tuđinom!).

Ovaj podatak o značenju zahtjeva ribarskih zadruga nije do sada istican pa ni na proslavi 40-godišnjice Instituta za oceanografiju i ribarstvo u Splitu, pa smatramo svojom kronicarskom dužnošću i na ovo upozoriti.

Kao pisci u listu »RIBAR« spominju se češće: Ivan Skomerža iz Crikvenice, kap. Drago Mikasović iz Splita, Buratović Nikola, Josip Bervaldi, Nikola Marin, dr Krčmar iz Dubrovnika, te delegati Ante Vitaljić iz Komize i Šime Vučetić iz Vele Luke.

Prilog „Zadugaru“ br. 16 god. 1925.

RIBAR

GLASILO ZA PODIGNUĆE RIBARSTVA

God. I.

Split, 31. kolovoza 1925.

Br. 1.

Naš program.

Ovaj list je plod kongresa ribarskih zadruga, održanog u Splitu dne 21 i 22. kolovoza 1925. On će i unapred izraziti koncept svakog njeseon, kao prilog »Zadugaru« na 4 ili 8 stranica, kao glasilo za unapređenje našeg ribarstva.

Mora plaće naše obale i naše udjke za nekivilih 4000 kmolneta. Na njima žive stotama, ali rudišim narod. Među ovim obalnim žotli u sironaštvu toli u radnosti naš ribar. Rašijem po ovaj dioj obali, osunjen na grobnostu ološima, prvjetko jeio organiovan, ostaje neoznačen i zanemaren kol od vlasti toli od pučanstva. Ne počinje nu se nikakova važnost kao da se bez njega može biti. Velika je to šteta kol po narodno gospodarstvo, toli po narodnu politiku.

Polja i pučajska na našim obalama nema, stoga nije u stanju nikakova upravitelj da svede naš gospodarstvo prilike. Inama zato more, za kojim su uvijek težili pa i danas teže narodi svijeta. Svi u moru vide svoju korist, svoj ugled. Narod koji na moru žive ne može biti sirončan. Ako je, to služaj kod nas nije do mora, nego do nesređenih prilika u kojima se žive. Treba ove prilike popraviti, da procvate blagostanje na obalama našeg Jadrana.

»Ribar« ima zadatak da svede pozornost naše javnosti na ove žalostne prilike i pokaže način, kako bi se odstranile nepreke gospodarskom unapređenju našeg ribara.

Ribarstvo je jednako važno i po narodnu politiku. One stotine i stotine manjih i većih ribarskih lađa, koja ljeta i zimi, danju i noću, po liti i otulji, po Jadranu žustri, pokazuju prjateljstvo i neprjateljstvo da je ovo more naše, da po njemu plivamo kao po našoj oćevini, da ga iskoristujemo kao našu baštinu. Bez ovih naših ribarskih lađa nema našeg Jadrana, pa naskar mi lišuju puta ne sastojnice i skupština naša šteti ne neotudjeno pravo na Jadranu.

Nije ovo sve.

Ribari su od neprocjenjive važnosti za obranu naše domovine. Kod kućima na dalekom Istoku podlije

Je jaka moćna ratna mornarica pred dosta slalidim Japanskim brodovima, jer su na onaj momari bili trodijelni vojnici, su na japanskim Jadrana rođjeni pomorci, poznajive ribari, ljudi okretali i jakih živaca, koje nije u stanju snesti ni bijesito pjenolag se omva, ni neprijateljski nastupi. Kod Vise svlačilo je Trgetihof daleko jebe neprijateljske ratne lađe, jer su ribari im Trgetihofovim koljama, naučeni igrama mora, naučtravio vršili zapovijedi svoga vođe.

»Ribar« ima zadatak, da ova misao o važnosti ribarstva za obranu naše obale propisira među nite i više razrede našeg pučanstva. Naša mala ratna mornarica bit će nam u potrebi od velike pomoći, ako na njoj bude hrabrih pomoraca, a to može da bude, ako se ribarski stalož na Jadranu godupre, kako bit unagan što prije vlastitom snagom Hrvati.

U današnjem svremenu nije moguće pojedinicu ni upustanik, a kamo li napredak, ako se ne okoli u koje jako utrudimo i ako se ne oborila drugocjelim vršnjem strukovnog znanje.

»Ribar« je jedne strane negovatelj ribara da se udruže, jer je u zadrugama njima spas i napredak, jer će bit uz brata lakše podnijeti nepogode zanata i uspješnije u blagostojnu napredovati; s druge strane, davat će ribarima razne pouke, kako bit se u iskoristavanju mora postubiti svim oćim modernim sredstvima, koja su ribaru u naprednim zemljama osigurala življenje i podlija ribarski stalož na dolžan ugled.

Bez jednog i drugog, bez udruženja i znanja, nadjuna je svaka pomoć, toli su strane pučanstva toli su strane državnih vlasti.

»Ribar« je oblikom svojim dosta čudan. Valja uzeti u obzir da je on prvi glasnik ribara na Jadranu, da ribare od Sušaka do Splita budi i drži na okupu. Jačanjem ribara jačat će se i ovaj list dok ne postane ugledna i uvježana smotra, kao što će i ribarski stalož postati ugledan i uvježan.

Sto da bog blagoslovi i uskori!

Zadružni Savan.

Naslovna stranica prvog broja lista »Ribar«

Dr ing. Dinko MOROVIĆ, Split